

1º Boletín de Lingua galega e literatura pendente de 2ºESO (20 puntos)

Alumno/a:	Cualificación:
-----------	----------------

TEXTO 1: DITO E FEITO

Falei xa varias veces da importancia de conservar as nosas frases feitas. Estes bordóns tan útiles no camiño da expresión cotiá son das primeiras fendas polas que a lingua dominante (no noso caso, o castelán) penetra e acaba por substituír as nosas formas propias por préstamos foráneos, innecesarios e, finalmente, enterradores desta parte do noso patrimonio lingüístico.

Hai dúas clases de substitución: a que se fai directamente na lingua dominante: "Ala, agora cada mochuelo ao seu olivo". A lingua galega oral está ateigada de castelanismos e, en moitos casos, que unha frase feita se introduza no discurso en galego tal cal non ofrece demasiada resistencia aos oídos menos sensibles.

Mais na maior parte dos casos, as frases feitas castelás pasan ao noso idioma como figuras que poderíamos definir como castrapismos semánticos, xa que poden incluso estar escritos en perfecto galego pero en realidade definen formas alleas, ben porque responden a connotacións que non se corresponden coa cultura galega ben porque existen formas galegas precisas para eses casos. Cando dicimos: "Non son eu moito de ver os touros desde a barreira", desde o punto de vista ortográfico non hai chata, mais a fraseoloxía referida ao mundo dos touros é estraña á nosa tradición cultural e deberíamos utilizar formas propias, mediante frases feitas nosas: "Non son moito de ver para os figos e non papalos" ou mediante fórmulas orixinais: "Non son moito de quedar impasible diante de situacións así".

Debemos reparar en que nalgúns casos podemos empregar dúas formas diferentes. Por exemplo, tan válida é "pouco a pouco" coma "pouco e pouco".

E noutros, o matiz é importante porque permite desenvolver a particular filosofía da nosa cultura expresada e refinada século tras século na nosa fala. É o caso de dito e feito, calco do castelán "dicho y hecho". En galego é preferible empregar a expresión *meu dito, meu feito*. A que ten outro toque? (Adaptación) César Lorenzo Gil

<https://dubidasdogalego.wordpress.com/category/frases-feitas/>

1. Cal é o **obxectivo principal** do **autor** do **texto** anterior? (1 punto)
 - a) Instruír os lectores no uso das frases feitas.
 - b) Convencer os lectores para que usen castrapismos.
 - c) Informar os lectores dos distintos tipos de frases feitas que existen en galego.
 - d) Demostrarlles aos lectores o fácil que é usar frases feitas.
 - e) Sensibilizar os lectores sobre a importancia de conservar as frases feitas galegas.
2. **Explica** concisamente as **dúas clases** de **substitución** de **frases feitas** mencionadas no **artigo**. (2 puntos)

3. **Escribe** unha **entrada** para o **blog** da **biblioteca** do teu centro que comece pola última oración deste fragmento e **que non teña** nada **que ver** co seu **contido**. (Aproximadamente 100 palabras) (2 puntos)

A que ten outro toque?...

4. **Relaciona** os seguintes **termos** da **teoría teatral** co seu **significado**: acto, trama, arquetipos, conflito e espazo escénico. (1 punto)

Sucesión de accións provocadas polos conflitos causados nas relacións entre os personaxes.	
Personaxes que representan comportamentos humanos comúns a distintas épocas e lugares.	
É onde se desenvolve a representación dramática, cuxo deseño parte das indicacións que o autor dá na obra.	
Unidade na que a trama se desenvolve de maneira continua no tempo.	
Enfrontamento entre personaxes contrarios que teñen distintas formas de entender o mundo ou diferentes actitudes ante unha mesma situación	

5. **Escribe 3 exemplos** por cada tipo de **frase**. (1 punto)

a) Frase nominal: _____

b) Frase adxectiva: _____

c) Frase adverbial: _____

d) Frase preposicional: _____

6. **Subliña** as **frases preposicionais** do seguinte fragmento. (1 punto)

A muller do cuarto veciño estivo facendo moito ruído pola noite. Cando llo dixen hoxe, quedou sorprendida:

–Unha nena tan pequena protestando. A onde imos parar? –dixo.

Eu respondílle:

–Érache boa! Nena pequena serao vostede, porque eu xa vou para cinco anos! Despois pregunteille a que idade, segundo ela, se comezaba a protestar. Foi de cine, quería dar unha labazada!

–Groseira! –berroume.

Teño que confesar que aquí perdín a paciencia. Se meu pai non chega a aparecer cos paquetes da compra, esa muller ía saber con quen trataba!

TEXTO 2: MANTERSE NUNHA LINGUA MINORIZADA SUPÓN UN COMPROMISO ÉTICO E UNHA FORMA DE LOITAR CONTRA O PODER

Montse Dopico | @montsedopico

Hai xa tempo que se está a falar de como **renovar** o discurso arredor da normalización do galego. Non para negalo, senón para apontoalo. Son diversos os debates que se desenvolveron, ao respecto, nos últimos anos. E unha das **perspectivas** que se está a abrir camiño con máis forza é a ecolóxica, proposta por autoras como Teresa Moure. Un dos alumnos desta, Miguel Moreira, acaba de publicar en Xerais o ensaio *Contra a morte das linguas. O caso do galego*, que afonda, precisamente, na **óptica** ecolingüística. Falamos con el deste libro, repasando, ademais, boa parte das **controversias** sobre o tema. O autor presentará esta obra o vindeiro día 17, acompañado por Pilar García Negro, ás 18:00 horas no local Test Pop Up (rúa Barcelona, 58), na Coruña, nun acto organizado pola librería Suévia.



*O teu libro desenvolve unha perspectiva ecolóxica sobre a lingua que estaba xa presente en obras de Teresa Moure ou Goretti Sanmartín. De que maneira se pode renovar o discurso **a prol do** galego a través desta óptica?*

É un campo moi pouco traballado no noso contexto. A perspectiva **ecolingüística** ofrece alternativas para a conservación da diversidade lingüística. Trabállase nesta dirección no campo da **biodiversidade**. Mais a desaparición de linguas non causa a mesma alarma social que a extinción de especies animais ou vexetais. Se cadra tamén porque desde ámbitos científicos como a lingüística ou **socioloxía** non se desenvolveu esta perspectiva. Fáltannos traballos desde o galego e feitos en galego que a adopten. Porque ten moito que achegar.

<http://praza.gal/cultura/7157/Imanterse-nunha-lingua-minorizada-supon-un-compromiso-etico-e-unha-forma-de-loitar-contr-o-poderr/>

1. **Completa** o enunciado coa **opción correcta**. (1 punto)

«**Contra a morte das linguas. O caso do galego...**

- a) é un drama que afonda na ecoloxía lingüística»
- b) é unha ensaio de Teresa Moure»
- c) é unha novela que afonda na óptica ecolingüística»
- d) é unha ensaio que profunda na óptica ecolingüística»
- e) é unha novela de Miguel Moreira»

2. **Explica** as palabras do texto **en grosa**. (Podes usar o dicionario). (2 puntos)

3. **Describe a fotografía da portada do libro** tal como ti a interpretas segundo o tema que trata. (Aproximadamente 150 palabras.) (2 puntos)

7. **Introduce** na seguinte **escena** as **indicacións** que consideres necesarias (**iluminación, escenografía, movementos, actitudes dos personaxes...**). (2 puntos)

AURORA: –Que fas aí?

LITO: –Nada, mamá. Asustáchesme.

AURORA: –Á cama. Veña. Déitate xa. Cres que son horas de chegar? Está raiando o día.

LITO: –Xa vou, mamá. Estou buscando algo... para ler.

AURORA: –Estás ti bo para ler. Veña, de présa. A ver se así consigo durmir. Non puiden pechar ollo en toda a noite. Se polo menos non saíses coa moto.

LITO: –Que pasa coa moto? Ciskas de medo con só oír falar dela. Non pasa nada, vella. Tranqui. Preocúpaste demasiado. Vai durmir. Eu déitome tamén de contado. En canto atope...

AURORA: –Perdes o tempo.

LITO: –Perdo o tempo? Eu? Falas comigo?

AURORA: –Non está o que buscas.

LITO: –Busco un libro.

Euloxio R. Ruibal: *Noitebra*

8. **Escolle a explicación** adecuada para cada unha das **frases feitas**. (1 punto)

- ☺ Está lucido, fermoso, galán.
- ☺ Sen consolo.
- ☺ Fala do asunto que realmente importa.
- ☺ Resultoulle moi difícil.
- ☺ Por se acaso, polo que poida pasar.
- ☺ Fai as cousas sen sentido.

- a) Non fales tanto *é vai ao conto*: _____
- b) A Mariano *chóvelle* un pouco, ira que presentarse no exame disfrazado de policía...: _____
- c) Onte Clara *choraba ás cuncas*. Total, por suspender unha materia!: _____
- d) Vou levar paraugas, *non sexa o demo* que chova: _____
- e) A semana pasada vin o teu avó e estache *feito un abril*: _____
- f) *Custoulle ferro e fariña* aprobar as matemáticas: _____

9. **Extrae as ideas principais** deste **texto** sobre as **linguas minorizadas**. (2 puntos)

Os grandes grupos de poder presentaron sempre as linguas como só códigos de comunicación. Desta maneira, en termos de capital unhas determinadas linguas son consideradas mellores polo seu mellor posicionamento, porque poden favorecer a mobilidade social... Mais o revolucionario, e a verdade, é dicir que as linguas non son só códigos de comunicación. Son mecanismos mediante os cales interpretamos o mundo. As propias linguas constrúen a realidade de maneiras diversas. Así, a morte dunha lingua non é só unha perda para a comunidade que a falaba. É un empobrecemento que afecta a toda a humanidade, do mesmo xeito que a extinción dunha especie vexetal no Brasil, por exemplo, afectaría á biodiversidade. Ocorre que as interpretacións dominantes están conscientemente manipuladas. Nun proceso de aculturación, o abandono dunha lingua non é voluntario. É inducido socialmente e non unha decisión individual libre.

1. _____

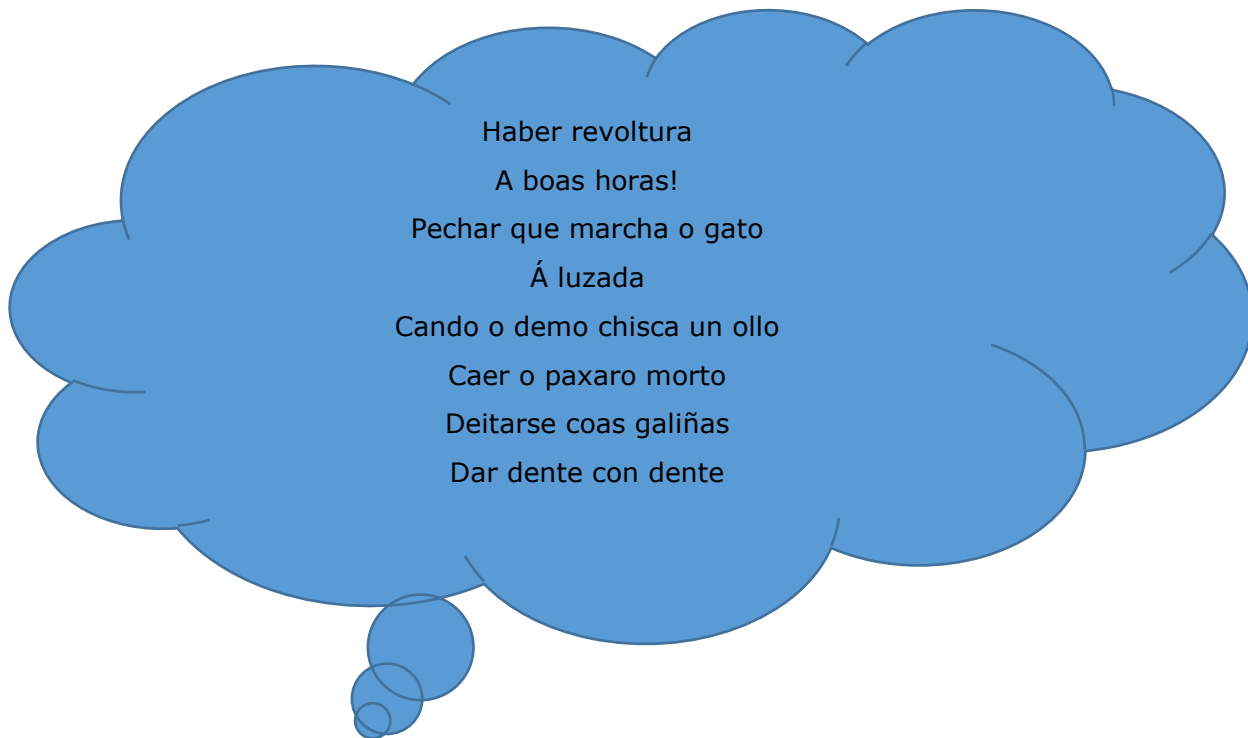
2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

10. Na nube están mesturadas **frases feitas** relacionadas co **tempo cronolóxico** e **meteorolóxico**. **Sepáraas** por **campos semánticos** e **explica** o seu **significado**. (1 punto)



TEMPO CRONOLÓXICO:

- _____
- _____
- _____
- _____

TEMPO METEOROLÓXICO:

- _____
- _____
- _____
- _____

11. **Subliña o termo incorrecto** de **cada serie** de palabras relacionadas co **tempo meteorolóxico**. (1 punto)

- a) Babuña, orballo, chuvasco, poalla, zarzallo.
- b) Ballón, bátega, parruma, enxurrada, treboada.
- c) Brétema, borraxeira, parruma, calixe, neboeiro.
- d) Carambelo, folerpa, alustro, pedrazo, sarabia.
- e) Chispa, lóstrego, relampo, lazo, pedrazo.